2021-8-728-736

നിരാകരണപത്രം

(Disclaimer)

പ്രാദേശികഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമ്മിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി. ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

2021-8-728-736

എസ്റ്റേറ്റ് അധികാരി

vs.

കേണൽ എച്ച്.വി മാങ്കോട്ടിയ (വിരമിച്ചയാൾ)

(2021-ലെ സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 6223)

2021 ഒക്ടോബർ 07

[ജസ്റ്റിസ് എം.ആർ ഷാ & ജസ്റ്റിസ് എ.എസ് ബൊപ്പണ്ണ]

ലീഗൽ സർവീസസ് അതോറിറ്റി നിയമം, 1987-19,20 എന്നീ വകുപ്പുകൾ-ലോക് അദാലത്തിന്റെ അധികാരിത-വിധിച്ചു: തർക്കങ്ങൾ കേൾക്കുകയും ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായമോ ഒത്തുതീർപ്പോ സുഗമമാക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് ലോക് അദാലത്തിന്റെ അധികാരിത-സമവായത്തിൽ/ ഒത്തുതീർപ്പിൽ എത്തിയില്ലെങ്കിൽ, നിയമപ്രകാരം തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി റഫറൻസ് ലഭിച്ച കോടതിയിലേക്ക് ലോക് അദാലത്ത് കേസ് തിരികെ നൽകണം-കക്ഷികൾക്കിടയിൽ

സമവായം/ ഒത്തുതീർപ്പ് സാധ്യമല്ലെന്ന് കണ്ടെത്തിയാൽ, കേസിന്റെ മെറിറ്റിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ ലോക് അദാലത്തിന് അധികാരമില്ല-മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, അപ്പീൽവാദി സമർപ്പിച്ച റിട്ട് ഹർജി തള്ളിക്കൊണ്ടുള്ള ലോക് അദാലത്തിന്റെ ആരോപണവിധേയമായ ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുന്നു-മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലും നിയമത്തിന് അനുസൃതമായും റിട്ട് ഹർജിയിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ വിഷയം ഹൈക്കോടതിയിലേക്ക് മാറ്റി.

അപ്പീൽ അനുവദിച്ചുകൊണ്ട്, കോടതി

വിധിച്ചു:1.1 1987-ലെ ലീഗൽ സർവീസസ് അതോറിറ്റിസ് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 19-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5) അനുസരിച്ച്, ഒരു ലോക് അദാലത്തിന്, (i) ഏതെങ്കിലും കോടതിയുടെ പരിഗണനയിലുള്ളതോ അല്ലെങ്കിൽ (ii) ഏതെങ്കിലും കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ വരുന്നതും എന്നാൽ ഇതുവരെ കോടതിക്ക് മുന്നിൽ വന്നിട്ടില്ലാത്തതുമായ ഒരു തർക്കത്തിൽ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം അല്ലെങ്കിൽ ഒത്തുതീർപ്പ് ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും അത് നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനും അധികാരം ഉണ്ടായിരിക്കും. വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (1) അനുസരിച്ച്, വകുപ്പ് 19-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5)-ലെ ഉപവാക്യം (i)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും കേസിൽ (i) (എ) കക്ഷികൾ സമ്മതിക്കുകയാണെങ്കിലോ അല്ലെങ്കിൽ (i) (ബി) കക്ഷികളിലൊരാൾ, കേസ് ഒത്തുതീർപ്പിനായി ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കാൻ കോടതിക്ക് അപേക്ഷ നൽകുകയും, അങ്ങനെയൊരു ഒത്തുതീർപ്പിന് സാധ്യതയുണ്ടെന്ന് കോടതിക്ക് പ്രാഥമികമായി ബോധ്യപ്പെടുകയും ചെയ്താൽ, അല്ലെങ്കിൽ (ii) ഈ വിഷയം ലോക് അദാലത്ത് പരിഗണിക്കാൻ ഉചിതമാണെന്ന് കോടതിക്ക് ബോധ്യപ്പെട്ടാൽ, കോടതി ആ കേസ് ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുന്നതാണ്. കക്ഷികൾക്ക് പറയാനുള്ളത്

കേൾക്കാൻ ന്യായമായ അവസരം നൽകാതെ, അത്തരം കോടതി ഉപവാക്യം (i)-ലെ വ്യവസ്ഥ (ബി) പ്രകാരമോ അല്ലെങ്കിൽ ഉപവാക്യം (ii) പ്രകാരമോ ഒരു കേസും ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കാൻ പാടില്ല എന്നും ഇതിൽ പറയുന്നു. വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (3) അനുസരിച്ച്, ഏതെങ്കിലും കേസ് ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുകയാണെങ്കിലോ അല്ലെങ്കിൽ ഉപവകുപ്പ് (2) പ്രകാരം ഒരു റഫറൻസ് നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലോ, ലോക് അദാലത്ത് ആ കേസ് അല്ലെങ്കിൽ വിഷയം തീർപ്പാക്കാനും കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായം/ ഒത്തുതീർപ്പിൽ എത്തിച്ചേരാനും നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്. കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം/ ഒത്തുതീർപ്പിലെത്താൻ സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ട് ലോക് അദാലത്ത് ഒരു ഉത്തരവും നൽകുന്നില്ലെങ്കിൽ, കേസിന്റെ രേഖകൾ ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം റഫറൻസ് ലഭിച്ച കോടതിയിലേക്ക്, നിയമപ്രകാരം തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി, തിരികെ നൽകേണ്ടതാണ് എന്നും വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5) വ്യക്തമാക്കുന്നു. ലോക് അദാലത്തിന്റെ അധികാരിത, ഒരു തർക്കത്തിലെ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായമോ ഒത്തുതീർപ്പോ ഉണ്ടാക്കുക എന്നതു മാത്രമാണെന്ന് വ്യക്തമാകും. മേൽപ്പറഞ്ഞ സമവായം /ഒത്തുതീർപ്പ് പരാജയപ്പെടുകയും കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായമോ ഒത്തുതീർപ്പോ ഉണ്ടാകാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, ലോക് അദാലത്ത് ,കേസ്, നിയമത്തിന് അനുസൃതമായി തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി റഫറൻസ് ലഭിച്ച കോടതിയിലേക്ക് തിരികെ നൽകേണ്ടതുണ്ട്. കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായം/ ഒത്തുതീർപ്പിലെത്താൻ സാധിക്കില്ലെന്ന് കണ്ടാൽ, കേസിന്റെ മെറിറ്റിലേക്ക് കടന്ന് തീരുമാനമെടുക്കാൻ ഒരു കാരണവശാലും ലോക് അദാലത്തിന് അധികാരമില്ല. [ഖണ്ഡികകൾ 6.1,6.2,7] [733-ജി -എച്ച് ; 734-എ-എഫ്]

2021-8-728-736

പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനവും മറ്റുള്ളവരും vs. ഗണപത് രാജ് **(2006) 8 എസ്.സി.സി. 364: [2006] 6 സപ്ലിമെന്റ്. എസ്.സി.ആർ 25-എന്ന കേസിനെ ആശ്രയിച്ചു.**

ഉദ്ധരിച്ച കേസ് നിയമം

[2006] 6 സപ്ലിമെന്റ്. എസ്.സി.ആർ 25 ആശ്രയിച്ചു ഖണ്ഡിക 8

സിവിൽ അപ്പീൽ അധികാരിത: 2021-ലെ സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 6223

2011-ലെ റിട്ട് ഹർജി നമ്പർ 8074 -ൽ ഇൻഡോറിലെ മധ്യപ്രദേശ് ഹൈക്കോടതി ബെഞ്ചിന്റെ 30.11.2013 -ലെ വിധിന്യായത്തിൽ നിന്നും ഉത്തരവിൽ നിന്നും.

എ.എസ്.ജി വിക്രംജീത് ബാനർജി,അഡ്വ.അരവിന്ദ് കുമാർ ശർമ്മ എന്നിവർ അപ്പീൽവാദിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായി.

അഡ്വ.വിക്രാന്ത് സിംഗ് ബൈസ്, അഡ്വ.യോഗേഷ് തിവാരി എന്നിവർ എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായി.

കോടതി വിധിന്യായം പ്രസ്താവിച്ചത്

ജസ്റ്റിസ് എം.ആർ ഷാ

1. റിട്ട് ഹർജി നമ്പർ 8074/2011-ൽ ഇൻഡോറിലെ മധ്യപ്രദേശ് ഹൈക്കോടതി ബെഞ്ച് പുറപ്പെടുവിച്ച 30.11.2013-ലെ ആരോപണവിധേയമായ വിധിന്യായത്തിൽ, 30.11.2013-ന് നടന്ന ലോക് അദാലത്തിൽ, ലോക് അദാലത്തിലെ അംഗങ്ങൾ റിട്ട് ഹർജിയുടെ മെറിറ്റിലേക്ക് കടന്ന്, അപ്പീൽവാദി സമർപ്പിച്ച റിട്ട് ഹർജി മെറിറ്റിന്റെ

അടിസ്ഥാനത്തിൽ തള്ളിയതിൽ അസ്വസ്ഥനും അതൃപ്തനുമായി, ആദ്യ റിട്ട് ഹർജിക്കാരൻ നിലവിലെ അപ്പീൽ സമർപ്പിച്ചു.

2. ഈ കേസിലെ അപ്പീൽവാദി ഹൈക്കോടതിയിൽ റിട്ട് ഹർജി നമ്പർ 8074/2011 ഫയൽ ചെയ്തിരുന്നു. 30.11.2013-ന് ലോക് അദാലത്തിൽ കേസ് ലിസ്റ്റ് ചെയ്യപ്പെട്ടു. ആരോപണവിധേയമായ ഉത്തരവിൽ, ഹൈക്കോടതി നടത്തിയ ലോക് അദാലത്തിലെ അംഗങ്ങൾ റിട്ട് ഹർജിയുടെ മെറിറ്റിലേക്ക് കടന്ന്, അത് മെറിറ്റടിസ്ഥാനത്തിൽ തള്ളി, ഇതാണ് നിലവിലെ അപ്പീലിന് കാരണം.

2.1 അതിനുശേഷം, ലോക് അദാലത്തിൽ പാസാക്കിയ ഉത്തരവ് അതിന്റെ അധികാരിതക്ക് അതീതമാണെന്നും, അതിനാൽ നിയമപരമായി സാധുവല്ലെന്നും ചൂണ്ടിക്കാട്ടി, പ്രധാന റിട്ട് ഹർജി പുനഃസ്ഥാപിക്കാൻ അപ്പീൽവാദി ഹൈക്കോടതിയിൽ പുനഃസ്ഥാപന അപേക്ഷ സമർപ്പിച്ചു. എന്നിരുന്നാലും, ഈ അപേക്ഷ ഹൈക്കോടതി തള്ളി, അതിനാലാണ് ഈ അപ്പീൽ.

3. ആരോപണവിധേയമായ ഉത്തരവ് ലോക് അദാലത്തിൽ പാസാക്കിയതാണെന്നും മധ്യപ്രദേശ് ഹൈക്കോടതിയിലെ ലോക് അദാലത്ത്, കേസിന്റെ മെറിറ്റുകൾ പരിഗണിച്ച് അത് തള്ളിയത് നിയമപരമായി നിലനിൽക്കില്ല എന്നുമാണ് അപ്പീൽവാദിക്കുവേണ്ടി ഹാജരായ എ.എസ്.ജി. ശ്രീ വിക്രംജിത് ബാനർജി ശക്തമായി വാദിച്ചത്. 1987-ലെ ലീഗൽ സർവീസസ് അതോറിറ്റീസ് നിയമത്തിലെ (ഇനിമുതൽ ''1987-ലെ നിയമം'' എന്ന് പരാമർശിക്കപ്പെടുന്നു) പ്രസക്തമായ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം ഇത് പൂർണ്ണമായും അനുവദനീയമല്ലാത്ത കാര്യമാണെന്നും അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. 1987-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പുകളായ 19(5), 20(3), 20(5) എന്നിവയെ ആശ്രയിച്ചുകൊണ്ട്, ഒരു

തർക്കത്തിൽ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം അല്ലെങ്കിൽ ***ഒത്തുതീർപ്പ്*** ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും അത് നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനും മാത്രമേ ലോക് അദാലത്തിന് അധികാരമുള്ളൂ എന്നാണ് അദ്ദേഹം സമർപ്പിച്ചത്. സമവായം/ ***ഒത്തുതീർപ്പ്*** ഉണ്ടായില്ലെങ്കിൽ, കേസിന്റെ മെറിറ്റുകൾ പരിശോധിക്കാനോ അതിൽ തീരുമാനമെടുക്കാനോ ലോക് അദാലത്തിന് അധികാരമില്ല. അതിനാൽ, മധ്യപ്രദേശ് ഹൈക്കോടതിയിലെ ലോക് അദാലത്ത് പുറപ്പെടുവിച്ച ആരോപണവിധേയമായ ഉത്തരവ് അധികാരിതയില്ലാത്തതാണെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. ഈ വാദത്തിന് പിന്തുണയായി, **പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനവും മറ്റുള്ളവരും vs. ഗണപത് രാജ് (2006) 8 എസ്.സി.സി. 364** എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതിയുടെ വിധിന്യായത്തെ അദ്ദേഹം ആശ്രയിച്ചു.

3.1 ഈ അപ്പീലിനെ എതിർത്തുകൊണ്ട്, അപ്പീൽവാദിയുടെ അഭിഭാഷകന്റെ സമ്മതത്തോടെയാണ് കേസ് ലോക് അദാലത്തിൽ വെച്ചതെന്നാണ് എതിർകക്ഷിക്കുവേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചത്. അതുകൊണ്ട്, ഒരിക്കൽ സമ്മതത്തോടെ കേസ് ലോക് അദാലത്തിൽ എത്തിയാൽ, മുഴുവൻ കാര്യങ്ങളും ലോക് അദാലത്തിന്റെ പരിഗണനയിൽ വരുമെന്നും, അതിനാൽ ഹർജിയിൽ കഴമ്പില്ലെന്ന് കണ്ടതിനെത്തുടർന്ന് ലോക് അദാലത്തിലെ അംഗങ്ങൾ റിട്ട് ഹർജി തള്ളിയത് ശരിയാണെന്നും അദ്ദേഹം സമർപ്പിച്ചു. കേസിന്റെ ഈ വസ്തുതകളും സാഹചര്യങ്ങളും കണക്കിലെടുത്ത്, ഭരണഘടനയുടെ അനുച്ഛേദം 136 പ്രകാരമുള്ള അധികാരം ഉപയോഗിച്ച് ഈ കോടതി അതിൽ ഇടപെടേണ്ടതില്ല എന്നും അദ്ദേഹം കൂട്ടിച്ചേർത്തു.

4. ഇരുകക്ഷികളുടെയും അഭിഭാഷകരുടെ വാദങ്ങൾ വിശദമായി കേട്ടു.

5. ഹൈക്കോടതി നടത്തിയ ലോക് അദാലത്തിൽ, കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒത്തുതീർപ്പ് ഉണ്ടാകാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ, ലോക് അദാലത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് റിട്ട് ഹർജിയുടെ മെറിറ്റിലേക്ക് കടന്ന് അത് മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തള്ളിക്കളയാൻ കഴിയുമോ? എന്നതാണ് ഈ കോടതിയുടെ പരിഗണനയിലുള്ള ഹ്രസ്വമായ ചോദ്യം.

6. മേൽപ്പറഞ്ഞ ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരം നൽകുന്നതിന്, ലോക് അദാലത്തിന്റെ അധികാരിതയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട, 1987-ലെ ലീഗൽ സർവീസസ് അതോറിറ്റീസ് നിയമത്തിലെ പ്രസക്തമായ വ്യവസ്ഥകൾ പരാമർശിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അവ ഇപ്രകാരമാണ്:-

> "**19.ലോക് അദാലത്തുകളുടെ രൂപീകരണം**—(1) ഓരോ സംസ്ഥാന അതോറിറ്റിയോ ജില്ലാ അതോറിറ്റിയോ സുപ്രീം കോടതി ലീഗൽ സർവീസസ് കമ്മിറ്റിയോ ഹൈക്കോടതി ലീഗൽ സർവീസസ് കമ്മിറ്റിയോ, അതതു സന്ദർഭങ്ങളിൽ താലൂക്ക് ലീഗൽ സർവീസസ് കമ്മിറ്റിയോ, ഉചിതമെന്ന് തോന്നുന്ന ഇടവേളകളിലും സ്ഥലങ്ങളിലും അധികാരപരിധിയിലും പ്രദേശങ്ങളിലും ലോക് അദാലത്തുകൾ സംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.
>
> (2) ഒരു പ്രദേശത്തിനുവേണ്ടി സംഘടിപ്പിക്കുന്ന ഓരോ ലോക് അദാലത്തിലും താഴെ പറയുന്നതു ആളുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കും:-
>
> (എ) സേവനത്തിലുള്ളതോ വിരമിച്ചതോ ആയ ജുഡീഷ്യൽ അധികാരികൾ ; ഒപ്പം
>
> (ബി) മറ്റ് വ്യക്തികൾ,

ഇവരെ, അത്തരം ലോക് അദാലത്തുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്ന സംസ്ഥാന അതോറിറ്റിയോ ജില്ലാ അതോറിറ്റിയോ സുപ്രീം കോടതി ലീഗൽ സർവീസസ് കമ്മിറ്റിയോ ഹൈക്കോടതി ലീഗൽ സർവീസസ് കമ്മിറ്റിയോ, അതതു സന്ദർഭങ്ങളിൽ താലൂക്ക് ലീഗൽ സർവീസസ് കമ്മിറ്റിയോ നിശ്ചയിക്കുന്നതാണ്.

(3) സുപ്രീം കോടതി ലീഗൽ സർവീസസ് കമ്മിറ്റി സംഘടിപ്പിക്കുന്ന ലോക് അദാലത്തുകളിൽ, ഉപവകുപ്പ് (2)-ലെ ഉപവാക്യം (ബി)യിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള മറ്റ് വ്യക്തികളുടെ യോഗ്യതയും പ്രവൃത്തിപരിചയവും കേന്ദ്ര സർക്കാർ, ഇന്ത്യൻ ചീഫ് ജസ്റ്റിസുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് നിർദ്ദേശിക്കുന്നതുപോലെ ആയിരിക്കും.

(4) ഉപവകുപ്പ് (3)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ളതൊഴികെയുള്ള ലോക് അദാലത്തുകളിൽ, ഉപവകുപ്പ് (2)-ലെ ഉപവാക്യം (ബി)യിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള മറ്റ് വ്യക്തികളുടെ യോഗ്യതയും പ്രവൃത്തിപരിചയവും സംസ്ഥാന സർക്കാർ, ഹൈക്കോടതി ചീഫ് ജസ്റ്റിസുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് നിർദ്ദേശിക്കുന്നതുപോലെ ആയിരിക്കും.

(5) ഒരു ലോക് അദാലത്തിന്, താഴെ പറയുന്ന തർക്കങ്ങളിൽ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായം അല്ലെങ്കിൽ ഒത്തുതീർപ്പ് തീരുമാനിക്കാനും അതിൽ എത്തിച്ചേരാനും അധികാരമുണ്ട്:-

ഏത് കോടതിക്കുവേണ്ടിയാണോ ലോക് അദാലത്ത് സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്, ആ കോടതിയെ സംബന്ധിച്ച്,

(i) പരിഗണനയിലുള്ള കേസ്; അല്ലെങ്കിൽ

(ii) അധികാരപരിധിയിൽ വരുന്നതും, എന്നാൽ അതിനുമുമ്പാകെ കൊണ്ടുവന്നിട്ടില്ലാത്തതുമായ ഏതെങ്കിലും വിഷയം,

എന്നാൽ, നിയമപ്രകാരം ഒത്തുതീർപ്പാക്കാൻ സാധിക്കാത്ത ഏതെങ്കിലും കുറ്റകൃത്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കേസിലോ വിഷയത്തിലോ ലോക് അദാലത്തിന് അധികാരമുണ്ടായിരിക്കുന്നതല്ല.

20. ലോക് അദാലത്തുകൾ കേസുകൾ പരിഗണിക്കുന്ന വിധം—(1) സെക്ഷൻ 19 -ലെ ഉപവകുപ്പ് (5)-ലെ ഉപവാക്യം (i)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും കേസിൽ—

(i) (എ) അതിലെ കക്ഷികൾ സമ്മതിക്കുകയാണെങ്കിൽ; അല്ലെങ്കിൽ

(i) (ബി) കക്ഷികളിലൊരാൾ, കേസ് ഒത്തുതീർപ്പിനായി ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കാൻ കോടതിക്ക് അപേക്ഷ നൽകുകയും, അങ്ങനെയൊരു ഒത്തുതീർപ്പിന് സാധ്യതയുണ്ടെന്ന് കോടതിക്ക് പ്രാഥമികമായി ബോധ്യപ്പെടുകയും ചെയ്താൽ; അല്ലെങ്കിൽ

(ii) ഈ വിഷയം ലോക് അദാലത്ത് പരിഗണിക്കാൻ ഉചിതമാണെന്ന് കോടതിക്ക് ബോധ്യപ്പെട്ടാൽ,

കോടതി കേസ് ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുന്നതാണ്.

എന്നാൽ, കക്ഷികൾക്ക് പറയാനുള്ളത് കേൾക്കാൻ ന്യായമായ അവസരം നൽകാതെ, ഉപവാക്യം (i)-ലെ വ്യവസ്ഥ (ബി) പ്രകാരമോ അല്ലെങ്കിൽ

ഉപവാക്യം (ii) പ്രകാരമോ ഒരു കേസും ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് കോടതി അയയ്ക്കാൻ പാടില്ല.

(2) നിലവിൽ പ്രാബല്യത്തിലുള്ള ഏതെങ്കിലും നിയമത്തിൽ എന്തുതന്നെ പറഞ്ഞിരുന്നാലും, വകുപ്പ് 19-ലെ ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം ലോക് അദാലത്ത് സംഘടിപ്പിക്കുന്ന അതോറിറ്റിക്കോ കമ്മിറ്റിക്കോ , വകുപ്പ് 19-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5)-ലെ ഉപവാക്യം (ii)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും വിഷയത്തിലെ കക്ഷികളിലൊരാളിൽ നിന്ന്, ആ വിഷയം ഒരു ലോക് അദാലത്ത് തീർപ്പാക്കണമെന്ന് അപേക്ഷ ലഭിച്ചാൽ, അത്തരം വിഷയം തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കാവുന്നതാണ്.

എന്നാൽ, എതിർകക്ഷിക്ക് പറയാനുള്ളത് കേൾക്കാൻ ന്യായമായ അവസരം നൽകാതെ ഒരു വിഷയവും ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കാൻ പാടില്ല.

(3) ഒരു കേസ് ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുകയാണെങ്കിലോ, അല്ലെങ്കിൽ ഉപവകുപ്പ് (2) പ്രകാരം ഒരു റഫറൻസ് നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലോ, ലോക് അദാലത്ത് ആ കേസ് അല്ലെങ്കിൽ വിഷയം തീർപ്പാക്കാനും കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ ഒത്തുതീർപ്പിൽ എത്തിച്ചേരാനും നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

(4) ഈ നിയമപ്രകാരം തങ്ങളുടെ മുന്നിലുള്ള ഏതൊരു റഫറൻസ് തീർപ്പാക്കുമ്പോഴും, കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം/ ഒത്തുതീർപ്പിലെത്താൻ എല്ലാ ലോക് അദാലത്തുകളും അതീവ വേഗതയോടെ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതും,

നീതി, തുല്യത, നിഷ്പക്ഷത, മറ്റ് നിയമപരമായ തത്ത്വങ്ങൾ എന്നിവയാൽ നയിക്കപ്പെടേണ്ടതുമാണ്.

(5) കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം/ഒത്തുതീർപ്പിലെത്താൻ സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ട് ലോക് അദാലത്ത് ഒരു ഉത്തരവും നൽകുന്നില്ലെങ്കിൽ, കേസിന്റെ രേഖകൾ ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം റഫറൻസ് ലഭിച്ച കോടതിയിലേക്ക്, നിയമപ്രകാരം തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി, തിരികെ നൽകേണ്ടതാണ്.

(6) ഉപവകുപ്പ് (2)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വിഷയത്തിൽ, കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം/ ഒത്തുതീർപ്പിലെത്താൻ സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ട് ലോക് അദാലത്ത് ഒരു ഉത്തരവും നൽകുന്നില്ലെങ്കിൽ, ആ ലോക് അദാലത്ത് കക്ഷികൾക്ക് കോടതിയിൽ പരിഹാരം തേടാൻ നിർദ്ദേശം നൽകേണ്ടതാണ്.

(7) ഉപവകുപ്പ് (5) പ്രകാരം കേസിന്റെ രേഖകൾ കോടതിയിലേക്ക് തിരികെ നൽകുമ്പോൾ, അത്തരം കോടതി ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരമുള്ള റഫറൻസിന് മുൻപ് എത്തിച്ചേർന്ന ഘട്ടത്തിൽ നിന്ന് കേസ് തുടർന്ന് കൈകാര്യം ചെയ്യേണ്ടതാണ്.''

6.1 വകുപ്പ് 19-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5) അനുസരിച്ച്, ഒരു ലോക് അദാലത്തിന്, (i) ഏതെങ്കിലും കോടതിയുടെ പരിഗണനയിലുള്ളതോ അല്ലെങ്കിൽ (ii) ഏതെങ്കിലും കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ വരുന്നതും എന്നാൽ ഇതുവരെ കോടതിക്ക് മുന്നിൽ വന്നിട്ടില്ലാത്തതുമായ ഒരു തർക്കത്തിൽ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം അല്ലെങ്കിൽ ***ഒത്തുതീർപ്പ്*** ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും അത് നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനും അധികാരം ഉണ്ടായിരിക്കും. വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (1) അനുസരിച്ച്, വകുപ്പ് 19-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5)-ലെ ഉപവാക്യം (i)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും കേസിൽ (i) (എ) കക്ഷികൾ

സമ്മതിക്കുകയാണെങ്കിലോ അല്ലെങ്കിൽ (i) (ബി) കക്ഷികളിലൊരാൾ, കേസ് ***ഒത്തുതീർപ്പിനായി*** ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കാൻ കോടതിക്ക് അപേക്ഷ നൽകുകയും, അങ്ങനെയൊരു ***ഒത്തുതീർപ്പിന്*** സാധ്യതയുണ്ടെന്ന് കോടതിക്ക് പ്രാഥമികമായി ബോധ്യപ്പെടുകയും ചെയ്താൽ, അല്ലെങ്കിൽ (ii) ഈ വിഷയം ലോക് അദാലത്ത് പരിഗണിക്കാൻ ഉചിതമാണെന്ന് കോടതിക്ക് ബോധ്യപ്പെട്ടാൽ, കോടതി ആ കേസ് ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുന്നതാണ്. കക്ഷികൾക്ക് പറയാനുള്ളത് കേൾക്കാൻ ന്യായമായ അവസരം നൽകാതെ, അത്തരം കോടതി ഉപവാക്യം (i)-ലെ വ്യവസ്ഥ (ബി) പ്രകാരമോ അല്ലെങ്കിൽ ഉപവാക്യം (ii) പ്രകാരമോ ഒരു കേസും ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കാൻ പാടില്ല എന്നും ഇതിൽ പറയുന്നു.

6.2 വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (3) അനുസരിച്ച്, ഏതെങ്കിലും കേസ് ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് അയയ്ക്കുകയാണെങ്കിലോ അല്ലെങ്കിൽ ഉപവകുപ്പ് (2) പ്രകാരം ഒരു റഫറൻസ് നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലോ, ലോക് അദാലത്ത് ആ കേസ് അല്ലെങ്കിൽ വിഷയം തീർപ്പാക്കാനും കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായം/ ***ഒത്തുതീർപ്പിൽ*** എത്തിച്ചേരാനും നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം/ ***ഒത്തുതീർപ്പിലെത്താൻ*** സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ട് ലോക് അദാലത്ത് ഒരു ഉത്തരവും നൽകുന്നില്ലെങ്കിൽ, കേസിന്റെ രേഖകൾ ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം റഫറൻസ് ലഭിച്ച കോടതിയിലേക്ക്, നിയമപ്രകാരം തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി, തിരികെ നൽകേണ്ടതാണ് എന്നും വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5) വ്യക്തമാക്കുന്നു.

7. 1987-ലെ ലീഗൽ സർവീസസ് അതോറിറ്റീസ് നിയമത്തിലെ മുകളിൽ പറഞ്ഞ വ്യവസ്ഥകൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിച്ചാൽ, ലോക് അദാലത്തിന്റെ അധികാരിത, ഒരു തർക്കത്തിലെ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായമോ ***ഒത്തുതീർപ്പോ*** ഉണ്ടാക്കുക എന്നതു

മാത്രമാണെന്ന് വ്യക്തമാകും.മേൽപ്പറഞ്ഞ സമവായം/***ഒത്തുതീർപ്പ്*** പരാജയപ്പെടുകയും കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായമോ ***ഒത്തുതീർപ്പോ*** ഉണ്ടാകാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, ലോക് അദാലത്ത്, കേസ്, നിയമത്തിന് അനുസൃതമായി തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി റഫറൻസ് ലഭിച്ച കോടതിയിലേക്ക് തിരികെ നൽകേണ്ടതുണ്ട്.കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ഒരു സമവായം/ ***ഒത്തുതീർപ്പിലെത്താൻ*** സാധിക്കില്ലെന്ന് കണ്ടാൽ, കേസിന്റെ മെറിറ്റിലേക്ക് കടന്ന് തീരുമാനമെടുക്കാൻ ഒരു കാരണവശാലും ലോക് അദാലത്തിന് അധികാരമില്ല..

8. ഇതേ ചോദ്യം **പഞ്ചാബ് സംസ്ഥാനവും മറ്റുള്ളവരും vs. ഗണപത് രാജ്** (മേൽ പരാമർശം) എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതിയുടെ പരിഗണനയിൽ വന്നിരുന്നു. 1987-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 20 പരിഗണിച്ച ശേഷം, അതിന്റെ ഏഴാം ഖണ്ഡികയിൽ ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിക്കുകയും വിധിക്കുകയും ചെയ്തു:-

> ‘‘**7.** കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള സമവായം വഴിയോ ഒത്തുതീർപ്പ് വഴിയോ മാത്രമേ ലോക് അദാലത്തിന് ഒരു കേസ് തീർപ്പാക്കാൻ കഴിയൂ എന്നാണ് വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (3)-ൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ള നിർദിഷ്ട ഭാഷ വ്യക്തമാക്കുന്നത്. വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (3)-ലും (5)-ലും ഉള്ള നിർണായകമായ രണ്ട് പദങ്ങളാണ് ‘‘സമവായം’’ എന്നതും ‘‘ഒത്തുതീർപ്പ്’’ എന്നതും. ആദ്യത്തെ പദം പരസ്പര വിട്ടുവീഴ്ചകളിലൂടെയുള്ള അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങളുടെ ഒത്തുതീർപ്പിനെയാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. പരസ്പരമുള്ള ആവശ്യങ്ങളിൽ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്തുകൊണ്ട്, ഏറ്റുമുട്ടുന്ന അല്ലെങ്കിൽ എതിർക്കുന്ന വാദങ്ങൾ ക്രമീകരിച്ച് ഉണ്ടാക്കുന്ന ഒരു കരാറാണിത്. *ടേംസ് ഡി ലാ ലേ (Termes de la Ley)* അനുസരിച്ച്, ‘‘സമവായം

എന്നത് തർക്കത്തിലുള്ള രണ്ടോ അതിലധികമോ കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള ഒരു പരസ്പര വാഗ്ദാനമാണ്''. ബൂവിയർ (Bouvier) അനുസരിച്ച്, ഇത് ''ഒരു നിയമയുദ്ധം ഒഴിവാക്കാൻ, പരസ്പരം യോജിക്കുന്ന വ്യവസ്ഥകളിൽ, തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾ സൗഹാർദ്ദപരമായി പരിഹരിക്കുന്ന രണ്ടോ അതിലധികമോ ആളുകൾ തമ്മിലുള്ള ഒരു കരാറാണ്''. ''സമവായം'' എന്ന വാക്ക് ഓരോ ഭാഗത്തും ചില വിട്ടുവീഴ്ചകൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇത് പൂർണ്ണമായ കീഴടങ്ങലിനെ വിവരിക്കാൻ ഉചിതമല്ല. (*എൻ.എഫ്.യു. ഡെവലപ്മെന്റ് ട്രസ്റ്റ് ലിമിറ്റഡ്, റീ* [(1973) 1 ഓൾ ഇ.ആർ. 135: (1972) 1 ഡബ്ല്യു.എൽ.ആർ. 1548 (സി.എച്ച് ഡി)] കാണുക). ഒരു ഒത്തുതീർപ്പ് എപ്പോഴും ഉഭയകക്ഷിപരവും പരസ്പര വിട്ടുവീഴ്ചയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതുമാണ്. ''ഒത്തുതീർപ്പ്'' എന്നത് പരസ്പര സമ്മതത്തോടെയുള്ള നിയമനടപടികളുടെ അവസാനിപ്പിക്കലാണ്. ഈ കേസിൽ സമവായമോ ഒത്തുതീർപ്പോ ഉണ്ടായിട്ടില്ല, അതിനാൽ ഇത് ലോക് അദാലത്തിന് തീർപ്പാക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. സമവായമോ ഒത്തുതീർപ്പോ ഉണ്ടായില്ലെങ്കിൽ, ലോക് അദാലത്തിന് ഒരു ഉത്തരവും പുറപ്പെടുവിക്കാൻ കഴിയില്ല. അതിനാൽ, എതിർകക്ഷി സമർപ്പിച്ച സിവിൽ റിട്ട് ഹർജി നമ്പർ 943/2000 ലോക് അദാലത്ത് തീർപ്പാക്കിയത് വ്യക്തമായും അനുവദനീയമല്ല.''

9. മേൽപ്പറഞ്ഞവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ റിട്ട് ഹർജി തള്ളിക്കൊണ്ട് ലോക് അദാലത്ത് പുറപ്പെടുവിച്ച ആരോപണവിധേയമായ ഉത്തരവ് നിലനിൽക്കുന്നതല്ല, അത് റദ്ദാക്കേണ്ടതാണ്. അപ്പീൽവാദിയുടെ അഭിഭാഷകന്റെ സമ്മതത്തോടെ കേസ് ലോക് അദാലത്തിൽ വെച്ചതിനാൽ, പിന്നീട് മുഴുവൻ

കാര്യങ്ങളും ലോക് അദാലത്തിന്റെ പരിഗണനയിൽ വരുമെന്നും, അതുകൊണ്ട് ലോക് അദാലത്ത് മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേസ് തീർപ്പാക്കിയത് ന്യായീകരിക്കാവുന്നതാണെന്നുമുള്ള എതിർകക്ഷിയുടെ അഭിഭാഷകന്റെ വാദത്തിൽ യാതൊരു കഴമ്പുമില്ല, അത് പൂർണ്ണമായും തള്ളിക്കളയേണ്ടതാണ്. ലോക് അദാലത്തിൽ കേസ് വെക്കാൻ നൽകിയ സമ്മതം, കക്ഷികൾക്കിടയിൽ ***ഒത്തുതീർപ്പിൽ***/ സമവായത്തിലെത്താൻ വേണ്ടിയായിരുന്നു, അല്ലാതെ കേസ് മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തീരുമാനിക്കാൻ വേണ്ടിയായിരുന്നില്ല. ലോക് അദാലത്തിനു മുന്നിൽ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സമവായം/ ***ഒത്തുതീർപ്പ്*** ഉണ്ടാകാത്തപക്ഷം, വകുപ്പ് 20-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5) അനുസരിച്ച്, കേസ് ലോക് അദാലത്തിലേക്ക് റഫർ ചെയ്ത കോടതിയിലേക്ക് തന്നെ തിരികെ അയയ്ക്കണം, അങ്ങനെ ബന്ധപ്പെട്ട കോടതിക്ക് മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേസിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ സാധിക്കും.

10. മുകളിൽ പറഞ്ഞ കാരണങ്ങളാലും വസ്തുതകളാലും, റിട്ട് ഹർജി നമ്പർ 8074/2011-ൽ മധ്യപ്രദേശ് ഹൈക്കോടതിയിലെ ലോക് അദാലത്ത് 30.11.2013-ന് പുറപ്പെടുവിച്ച ആരോപണവിധേയമായ ഉത്തരവ് ഇതിനാൽ റദ്ദാക്കുകയും അസാധുവാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. റിട്ട് ഹർജി നമ്പർ 8074/2011 മെറിറ്റും നിയമവും അനുസരിച്ച് തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനായി ഹൈക്കോടതിക്ക് തിരികെ അയയ്ക്കുന്നു.

റിട്ട് ഹർജി നമ്പർ 8074/2011 മെറിറ്റും നിയമവും അനുസരിച്ച് തീരുമാനിക്കുന്നതിനായി ഹൈക്കോടതിയുടെ ഫയലിലേക്ക് പുനഃസ്ഥാപിക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. അതനുസരിച്ച്, ഈ അപ്പീൽ അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു. കേസിന്റെ വസ്തുതകളും സാഹചര്യങ്ങളും കണക്കിലെടുത്ത്, ചെലവുകൾ സംബന്ധിച്ച് ഉത്തരവുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതല്ല.

തീർപ്പാക്കാത്ത അപേക്ഷകൾ എന്തെങ്കിലുമുണ്ടെങ്കിൽ, അവയും തീർപ്പാക്കിയതായി കണക്കാക്കുന്നു.

ദിവ്യ പാണ്ഡെ അപ്പീൽ അനുവദിച്ചു.